

Одеський національний університет імені І.І. Мечникова
Геолого-географічний факультет
Кафедра економічної та соціальної географії і туризму

Силабус курсу
«Основи суспільної географії»

Обсяг	4 кредити ЄКТС, 120 годин
Семестр, рік	II семестр, 1 рік
День, час, місце	За розкладом
Викладач (і)	Гопчієв Олександр Григорович, доктор географічних наук, професор Приходько Зоя Володимирівна, к.геогр.н., доцент
Контактний телефон	0482687693, 0980427682
E-mail	geotourizm@onu.edu
Робоче місце	Кафедра економічної та соціальної географії і туризму
Консультації	Очні консультації: вівторок, 15.00-16.00, четвер, 15.00-16.00 Онлайн: (за попередньою домовленістю) 17.00-21.00 - Viber, Telegram, відеоконференція Zoom

КОМУНІКАЦІЯ

Комунікація можлива під час проведення консультацій за очним принципом (offline), або дистанційно (online) за допомогою Viber, Telegram, Zoom (за попередньою домовленістю). Комунікація може бути здійснена також з використанням E-mail. При цьому необхідно вказувати своє прізвище, ім'я, курс, факультет та назву курсу. Вирішення робочих питань можливо за вказаними номерами телефону.

АНОТАЦІЯ КУРСУ

Предметом вивчення навчальної дисципліни є суспільно-історичні та соціально-економічні закономірності функціонування та геопросторової організації ландшафтної оболонки; сутність суспільних територіальних систем і характер їх функціонування у сучасний час; територіальна організація життєдіяльності суспільства, а також територіальні поєднання природи – населення – господарства у вигляді природно-соціально-економічних комплексів і систем.

Пререквізити курсу:

Дисципліна вводиться після або паралельно із засвоєнням дисциплін "Актуальні питання історії та культури України", "Філософія та основи релігієзнавства", "Туристично-рекреаційні ресурси України", "Рекреаційні комплекси світу".

Метою курсу є ознайомлення з особливостями формування та розвитку суспільної географії як одного з базових підрозділів географічної науки, її концептуально-понятійним апаратом; формування теоретичних знань про основні поняття, категорії, закони та закономірності територіальної організації ландшафтної оболонки Землі, просторової диференціації природного середовища, населення та його господарської діяльності, сутність географічних процесів та явищ; ознайомлення з головними напрямками досліджень сучасної суспільної географії.

Завдання:

- надання знань про об'єкт, предмет, сучасну структуру суспільної географії як науки, перспектив її розвитку тощо;
- визначення особливостей історичного розвитку суспільної географії в світі в цілому та в Україні зокрема, її зв'язку з іншими науками;
- дослідження формування та розвитку географічних наукових шкіл у світі;
- ознайомлення з сучасними науковими суспільно-географічними центрами й організаціями в Україні;
- ознайомлення з системою методів суспільної географії, їх класифікацією;
- навчання методам суспільно-географічного аналізу та практичного застосування положень суспільної географії.

Очікувані результати.

В результаті вивчення дисципліни студенти повинні *знати:*

- сутність і структуру сучасної суспільної географії;
- місце і роль суспільної географії в системі наук;
- методологічні основи суспільної географії;
- історію становлення і розвитку світової та української суспільної географії;
- сутність взаємодії суспільства і природи, охорони природи та екологічної безпеки;
- суспільно-географічні процеси сучасності;
- геополітичні концепції і процеси.

вміти:

- визначати об'єкт та предмет суспільної географії;
- визначати місце суспільної географії в системі географічних та інших наук;
- використовувати основні методи суспільно-географічних досліджень;
- характеризувати наукові школи розвитку суспільної географії в світі і в Україні;
- характеризувати сучасні процеси взаємодії суспільства і природи;
- характеризувати сучасні процеси глобалізації і інтеграції в світі;
- аналізувати демографічні, соціально-економічні, геополітичні процеси в сучасному світі і в ретроспективі.

ОПИС КУРСУ

Форми і методи навчання

Курс буде викладений у формі лекцій (36 год.) та практичних занять (12 год), організації самостійної роботи студентів (72 год.).

Під час викладання дисципліни будуть використовуватися наступні методи навчання: словесні (лекція, бесіда, дискусія); наочні (ілюстрація, демонстрація Power Point); робота з підручником (самостійна робота студентів), виконання практичних робіт, виконання індивідуальних самостійних завдань. Передбачається проведення групових консультацій (1 год. на тиждень згідно з розкладом консультацій).

Перелік тем (загальні блоки)

Змістовий модуль 1. Теоретико-методологічні основи суспільної географії

Тема 1. Предметна область суспільної географії.

Тема 2. Структура та зміст суспільної географії.

Тема 3. Система методів суспільної географії

Змістовий модуль 2. Історичні особливості формування і розвитку суспільної географії

Тема 4. Особливості історичного розвитку суспільної географії.

Тема 5. Формування і розвиток суспільної географії в Україні.

Змістовний модуль 3. Основні терміни, поняття та концепції суспільної географії

Тема 6. Територіальна організація суспільства

Тема 7. Простір і час у географії

Тема 8. Суспільно-географічне положення

Тема 9. Суспільно-географічні відношення і процеси

Тема 10. Природне середовище життєдіяльності суспільства

Тема 11. Геодемографія

Тема 12. Цивілізаційний розвиток людства

Тема 13. Територіальний поділ праці

Тема 14. Господарство. Національна економіка

Тема 15. Політична географія

Рекомендована література:

1. Гукалова І.В., Мальчикова Д.С.. Вступ до фаху: географія і суспільство. Навч. посіб. Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС, 2017. 268 с.
2. Новітня українська суспільна географія. Хрестоматія. Львів: Вид. центр ЛНУ ім. І. Франка, 2007. 1008 с.
3. Топчієв О. Г. Основи суспільної географії : навч. посібник. Одеса: Астропринт, 2009. 544 с.
4. Топчієв О. Г., Мальчикова Д. С. Планування територій. Навчальний посібник. Херсон: вид. Гринь Д. С., 2014. 266 с.
5. Топчієв О. Г., Мальчикова Д.С., Пилипенко І.О., Яворська В. В. Методологічні засади географії: підручник. Одеса: Одеський національний університет ім. І.І.Мечникова, 2019. 352 с.
6. Топчієв О. Г., Мальчикова Д.С., Пилипенко І.О., Яворська В. В. Методологічні основи географії: Ландшафтна оболонка землі. Довкілля. [навч.посіб.] Херсон: Гельветика, 2018. 348 с.
7. Топчієв О. Г. Мальчикова Д. С., Яворська В. В. Регіоналістика. Навч. посібник. Херсон: Олді-плюс, 2015. 370 с.
8. Топчієв О. Г., Яворська В.В., Дімова Н.В. Геодемографія: регіональний демографічний розвиток України [монографія]. Одеса: ВМВ, 2014. 244 с.
9. Шаблій О. І. Основи суспільної географії : підручник. Львів: ЛНУ ім. І. Франка, 2012. 496 с.
10. Шаблій О. Суспільна географія: у двох кн. Книга перша. Проблеми теорії, історії та методики дослідження: [вибрані праці]. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2015. 814 с.

ОЦІНЮВАННЯ

Загальна максимальна кількість балів – 100, в тому числі:

- ♦ поточний контроль (практичні роботи, відповіді під час лекцій, семінарських занять) – 60 балів;
 - ♦ самостійна робота (виконання індивідуальних самостійних завдань та їх захист під час проведення практичних занять) – 20 балів;
 - ♦ підсумковий контроль (тестовий) – 20 балів.
- Підсумковий контроль за дисципліною – іспит.

Самостійна робота студентів

Самостійна робота студентів складається з самостійного вивчення певного переліку питань за темами навчального курсу або тем, що потребують поглибленого вивчення. Самостійна робота студентів контролюється у вигляді: індивідуального опитування,

письмових робіт, тестування, письмових звітів (конспектів). Питання з тем, що відведені на самостійне вивчення, включені до контрольних заходів.

ПОЛІТИКА КУРСУ

Політика щодо дедлайнів та перескладання: поточні практичні роботи, підсумковий тестовий контроль здійснюються в аудиторії. У разі відсутності або низького результату всі роботи перескладаються одноразово протягом двох тижнів в день планової консультації. Всі індивідуальні самостійні завдання мають бути здані і захищені не пізніше передостаннього семінарського заняття. У разі порушення термінів здачі і захисту самостійних індивідуальних завдань кількість балів за їх виконання зменшується. Підсумковий контроль здійснюється в аудиторії на передостанньому тижні. У разі відсутності або низького результату підсумковий тестовий контроль перескладається одноразово на останньому тижні в день планової консультації.

Політика щодо академічної доброчесності: неприпустимі списування, студент повинен самостійно виконувати навчальні завдання; студент повинен вільно володіти матеріалом, посилатися на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; дотримуватись норм законодавства про авторське право і суміжні права; надавати достовірну інформацію про результати власної діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації.

Політика щодо відвідування та запізнь: студент не повинен пропускати семінарські заняття, про відсутність з поважних причин треба заздалегідь інформувати викладача, запізнення не бажані.

Мобільні пристрої: недопустимо користування мобільним телефоном, планшетом або іншими мобільними пристроями під час заняття (крім випадків, передбачених навчальним планом та методичними рекомендаціями викладача).

Поведінка в аудиторії: творча, ділова, доброзичлива атмосфера.